II

*(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)*

# SOOVITUSED

# NÕUKOGU

## NÕUKOGU SOOVITUS,

## 14. mai 2008,

## liikmesriikide ja ühenduse majanduspoliitika üldsuuniste kohta (2008–2010)

(2008/390/EÜ)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 99 lõiget 2,

võttes arvesse komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogus 13. ja 14. märtsil 2008 toimunud arutelu,

ning arvestades, et Euroopa Parlament võttis vastu komisjoni soovitust käsitleva resolutsiooni,

SOOVITAB:

A JAGU

### MAJANDUSKASVULE JA TÖÖKOHTADE LOOMISELE SUUNATUD MAKROMAJANDUSPOLIITIKA

A.1. ***Makromajanduspoliitika, millega kujundatakse kiirema majanduskasvu ja töökohtade loomise tingimused***

*Tööhõive suurendamiseks ja kasvupotentsiaali tõstmiseks vajaliku majandusliku stabiilsuse kindlustamine*

Tasakaalustatud majanduskasvu ja olemasoleva kasvupotentsiaali täieliku realiseerimise toetamises on otsustav osa tugeval makromajanduspoliitikal ning toote-, töö- ja kapitaliturgude struktuurireformidel. Sellele saab kaasa aidata rahapoliitika abil, tagades hindade stabiilsuse ning, olenemata selle eesmärgi saavutamisest, toetades muid majanduskasvu ja tööhõivega seotud üldisi majanduspoliitilisi meetmeid. Uute liikmesriikide puhul on oluline, et raha- ja vahetuskursipoliitika aitaks lähenemise saavutamisele kaasa. Vahetuskursimehhanismid moodustavad olulise osa üldisest majandus- ja rahapoliitilisest raamistikust ning peaksid olema suunatud reaalse ja jätkusuutliku nominaalse lähenemise saavutamisele. Neid püüdlusi peaks toetama ERM II kasutuselevõtt sobival ühinemisjärgsel etapil.

Usaldusväärse eelarveseisundi kindlustamine võimaldab automaatsetel eelarve stabilisaatoritel tsükli jooksul täielikult ja sümmeetriliselt mõjule pääseda, stabiliseerides toodangu potentsiaalse lähedal. Nendel liikmesriikidel, kes on usaldusväärse eelarveseisundi juba saavutanud, seisab ees ülesanne seda seisundit säilitada. Ülejäänud liikmesriikidel on eriti majandustingimuste paranedes väga oluline võtta kõik vajalikud parandusmeetmed keskpika tähtajaga eelarve-eesmärkide saavutamiseks, vältides sellega protsüklilise poliitika rakendamist ning püüeldes olukorra poole, kus automaatsetel stabilisaatoritel on enne järgmist majanduslangust võimalik tsükli jooksul täiel määral toimet avaldada. Eelkõige peaksid euroalasse kuuluvad või vahetuskursimehhanismiga (ERM II) ühinenud liikmesriigid, kes ei ole oma keskpika tähtajaga eelarve-eesmärke veel saavutanud, vastavalt Euroopa Ülemkogus 22. märtsil 2005 heakskiidetud stabiilsuse ja kasvu pakti reformi käsitlevale aruandele saavutama iga-aastase korrigeerimise tsükliliselt korrigeeritud suuruses 0,5 % sisemajanduse kogutoodangust, arvestamata ühekordsete meetmete tulemit ja muid ajutisi meetmeid, mis on võrdlusaluseks teistele riikidele.

Keskpika tähtajaga eelarve-eesmärgid on iga liikmesriigi puhul eristatud, võttes arvesse nende majanduse ja eelarve erinevat olukorda ja arenguid. Vastavalt stabiilsuse ja kasvu pakti 2005. aastal läbiviidud reformile vaadatakse keskpika tähtajaga eelarve-eesmärgid läbi, et võtta arvesse rahvastiku vananemisest tulenevat koormat eelarvele. Lisaks võib samuti kooskõlas 2005. aasta reformiga stabiilsuse ja kasvu pakti otstarbekalt täiendada ja selle eesmärke toetada siseriiklike maksueeskirjade ja institutsioonide, sealhulgas seiremehhanismide loomise või tugevdamisega.

Mõnedele liikmesriikidele on täiendavaks makromajanduslikuks väljakutseks tegutsemine kiire järelejõudmise keskkonnas, millega riigiti erineval määral kaasneb maksebilansi puudujääk, kiire laenukasv ja finantssektori laienemine. Sisemajanduse tasakaalu ja maksebilansi puudujääkide ohjamisel on oluline tähtsus rangel eelarvepoliitikal, tõhusal finantsjärelevalvel ja konkurentsivõime edendamisel. Ettevaatlik eelarvepoliitika on oluline viis maksebilansi puudujääkide hoidmiseks sellistes raamides, mis võimaldab kindlustada tugeva välisfinantseerimise. Lisaks tasakaalustatud eelarveseisundile kaasa aitamisele võib range eelarvepoliitika aidata piirata ka sisenõudluse kiire kasvu riski, mis toob kaasa püsivalt kõrge inflatsiooni, ning makromajanduslikke riske, mis võivad põhjustada reaalsete vahetuskursside kõikumist ning pikaajalist konkurentsivõime kaotust. Struktuurireformid ja poliitikate nõuetekohane koordineerimine on olulised selleks, et aidata majandusel pidada vastu ülemaailmses majanduses asetleidvatele võimalikele negatiivsetele arengutele.

*Suunis 1*. Tagada majanduslik stabiilsus jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks

1. Vastavalt stabiilsuse ja kasvu paktile peaksid liikmesriigid järgima oma keskpika tähtajaga eelarve-eesmärke. Kuni see eesmärk ei ole saavutatud, peaksid nad võtma selle saavutamiseks kõik vajalikud parandusmeetmed. Liikmesriikidel tuleks vältida protsüklilist eelarvepoliitikat. Lisaks sellele on oluline, et ülemäärase eelarvepuudujäägiga liikmesriigid võtaksid tõhusaid meetmeid oma ülemäärase puudujäägi kiireks korrigeerimiseks.

2. Liikmesriigid, kelle olemasolev jooksevkonto puudujääk võib kujuneda raskesti ületatavaks, peaksid tegema pingutusi olukorra parandamiseks, rakendades struktuurireforme, tõstes välist konkurentsivõimet ning aidates vajaduse korral puudujäägi korrigeerimisele kaasa eelarvepoliitika abil. Vt ka kompleksne suunis „Aidata kaasa dünaamilise ja hästitoimiva majandus- ja rahaliidu saavutamisele” (nr 6).

*Kindlustada tööhõive kasvu aluseks olev majanduslik ja eelarveline jätkusuutlikkus*

Kui poliitikat ja laiemas mõttes käitumist ei muudeta, ohustab Euroopa vananev elanikkond tõsiselt Euroopa Liidu majanduse pikaajalist jätkusuutlikkust, tuues kaasa, potentsiaalse toodangu kasvu vähenemise elaniku kohta tulenevalt tööealise elanikkonna kahanemisest ning kõrgemad kulutused pensioni-, sotsiaalkindlustus-, tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse süsteemide rahastamisele. Kui nende küsimustega aegsasti ei tegelda, siis võivad need potentsiaalsed arengud kaasa tuua võlakoorma suurenemise. Nagu välja toodud komisjoni aruandes jätkusuutlikkuse kohta, on mitme liikmesriigi jätkusuutlikkus suures ohus ning mitmete teiste puhul on oht keskmine.

Liikmesriigid peaksid tegelema vananemise majanduslike tagajärgedega, järgides juba väljakujunenud kolmeharulist strateegiat vananemise eelarvemõju lahendamiseks. See hõlmab sobivad poliitikakombinatsiooni võlgade kiiremaks vähendamiseks, sealhulgas keskpika tähtajaga eelarve-eesmärke saavutades, tööhõivemäärade ja tööjõu pakkumise suurendamiseks stiimulite leidmiseks, tegutsedes nii vastu tööealiste inimeste osakaalu vähenemisele tulevikus, ning pensioni- ja tervishoiusüsteemide reformideks. Samuti on äärmiselt oluline ajakohastada sotsiaalkaitsesüsteeme, et tagada nende rahaline jätkusuutlikkus, luua tööealisele elanikkonnale stiimuleid aktiivseks osalemiseks tööturul ning toetades samal ajal nende eesmärke ka ligipääsu ja piisavuse seisukohast. Oodatava eluea pikenemise taustal saab moonutusi kõrvaldada ja pikaajalisemat töötamist soodustada sotsiaalkaitsesüsteemide ja tööturgude vaheliste vastasmõjude parandamise abil. Tervishoiu edendamise poliitika, sealhulgas ennetav tervishoid, võiks aidata tõsta tervena elatud eluaastate arvu ja seega aidata kaasa tervishoiusüsteemide jätkusuutlikkusele.

*Suunis 2*. Kindlustada tööhõive kasvu aluseks olev majanduslik ja eelarveline jätkusuutlikkus

Elanikkonna vananemisega seoses prognoositavaid kulutusi arvesse võttes peaksid liikmesriigid:

1. hakkama rahuldavas tempos vähendama valitsemissektori võlga, et tugevdada riigi rahandust;

2. reformima ja tugevdama pensioni-, sotsiaalkindlustus- ja tervishoiusüsteeme, et tagada nende rahaline jätkusuutlikkus, sotsiaalne piisavus ja ligipääsetavus;

3. võtma meetmeid tööturul osalemise ja tööjõu pakkumise suurendamiseks eelkõige naiste, noorte ja vanemaealiste töötajate hulgas ning edendama elutsüklipõhist lähenemist töötamisele, et tõsta töötatud tundide arvu majanduses.

Vt ka kompleksne suunis „Edendada elutsüklipõhist lähenemist töötamisele” (nr 18 ja 4, 19, 21).

*Edendada vahendite tõhusat, majanduskasvu ja tööhõive suunitlusega jaotamist*

Hästi läbimõeldud maksu- ja kuluarvestussüsteemid, mis soodustavad vahendite tõhusat jaotamist, on avalikus sektoris äärmiselt vajalikud, et aidata maksimaalselt kaasa majanduskasvule ja töökohtade loomisele. Selleni võib jõuda kulude ümberjaotamisega majanduskasvu soodustavatesse kulukategooriatesse,

nagu teadus- ja arendustegevus, füüsiline infrastruktuur, keskkonnasõbralikud tehnoloogiad, inimkapital ja teadmised, ohustamata sealjuures majanduse stabiilsuse ja jätkusuutlikkuse eesmärkide saavutamist. Avaliku sektori vahendeid tuleb kasutada kõige tulemuslikumalt ja tõhusamalt. Liikmesriigid võivad adekvaatsete eelarvepädevate institutsioonide ja maksundusraamistike abil, nagu kulutusi käsitlevad eeskirjad ja tõhus eelarvestus, mis ei keskendu mitte kulutustele, vaid tegelikele saavutustele, kulukategooriaid kontrolli all hoida ning luua hindamismehhanisme, millega tagatakse üksikute reformimeetmete ja kompleksse reformitegevuse läbimõeldud planeerimine. ELi majanduse olulisimad prioriteedid on tagada, et maksusüsteemid ja nende vastasmõju hüvitissüsteemidega looksid lisastiimuleid tööks ja investeeringuteks, et soodustada suurema tööhõive ja suuremate investeeringute kaudu majanduskasvu suurenemist ning parandada eelarvekulutuste tulemuslikkust ja tõhusust, et tõsta riigi rahanduse kvaliteeti.

*Suunis 3*. Edendada vahendite tõhusat, majanduskasvu ja tööhõive suunitlusega jaotamist

Liikmesriigid peaksid suunama riiklikke kulutusi ümber majanduskasvu soodustavatesse kulukategooriatesse vastavalt Lissaboni strateegiale, kohandama kasvupotentsiaali tugevdamiseks maksusüsteeme, kindlustama, et oleksid loodud riiklike kulutuste ja poliitikaeesmärkide saavutamise vahelise seose hindamise mehhanismid ning tagama reformipakettide omavahelise sidususe, ilma et see piiraks majanduse stabiilsust ja jätkusuutlikkust käsitlevate suuniste kohaldamist.

Vt ka kompleksne suunis „Ergutada ressursse säästlikult kasutama ning tugevdada majanduskasvu ja keskkonnakaitse koostoimet" (nr 11).

*Tagada, et palkade areng aitaks kaasa majanduskasvu ja stabiilsuse saavutamisele ning täiendaks struktuurireforme*

Palkade areng võib aidata kaasa stabiilsete makromajanduslike tingimuste loomisele ja tööhõivet soodustavale poliitikale. Selleks peab reaalpalkade tõus järgima keskpikas perspektiivis selle aluseks olevat tootlikkuse kasvumäära ning olema kooskõlas kasumlikkusega, mis võimaldab tootlikkust, suutlikkust ja tööhõivet suurendavaid investeeringuid. See nõuab, et ajutised tegurid nagu tsüklilisest teguritest tingitud tootlikkuse muutumine või üldise inflatsioonimäära lühiajalised tõusud ei põhjustaks mittejätkusuutlikku palgatõusu ning et palkade areng peegeldaks tingimusi kohalikul tööturul. Väheneva turuosaga riikides on konkurentsivõime taastamiseks vajalik palgatõusu piiramine ja tootlikkuse tõstmine, et korrigeerida ühiku tööjõukulusid. Nende küsimustega tuleb arvestada finants- ja maksuasutuste ning tööturu osapoolte vahelises dialoogis ja teabevahetuses makromajandusliku dialoogi raames.

*Suunis 4*. Tagamaks, et palgatõus/palkade areng aitab kaasa makromajandusliku stabiilsuse ja kiirema majanduskasvu saavutamisele ning kohanemisvõime tõstmisele, peaksid liikmesriigid kujundama õige raamistiku palgaläbirääkimiste jaoks, täiel määral austades tööturu osapoolte õigusi, et edendada hindade stabiilsusega kooskõlas olevat nominaalset palkade ja tööjõukulutuste arengut ning keskpika ajavahemiku tootlikkust, võttes arvesse erinevusi töötajate kvalifikatsiooni ja kohalikel tööturgudel valitsevate tingimuste vahel.

Vt ka kompleksne suunis „Tagada tööhõivet soodustav tööjõukulude areng ja palkade kujundamise mehhanismid" (nr 22).

*Edendada makromajanduspoliitika, struktuuripoliitika ja tööhõivepoliitika vahelist sidusust*

Usaldusväärse makromajanduspoliitika roll on töökohtade loomist ja majanduskasvu soodustavate tingimuste loomine. Struktuurireformid, mis on kooskõlas usaldusväärsete eelarvepositsioonidega lühikeses ja keskpikas perspektiivis, on keskse tähtsusega keskpika perioodi tootlikkuse ja tööhõive suurendamisel, võimaldades kasvupotentsiaali täielikult realiseerida ja seda tugevdada. Samuti aitavad need kaasa eelarve jätkusuutlikkusele ja makromajanduslikule stabiilsusele ning suurendavad vastupanuvõimet tagasilöökide korral. Samal ajal on asjakohane makromajanduspoliitika võtmetähtsusega ka struktuurireformidest majanduskasvule ja tööhõivele tulenevate eeliste täielikuks ära kasutamiseks. Liikmesriikide üldise majandusstrateegia oluline element on tagada järjepidev struktuuripoliitika, mis toetab makromajanduslikku raamistikku ja vastupidi. Turgude reformimisega ja inimkapitali investeerimisega tuleb eelkõige parandada majanduse üldist paindlikkust ja kohanemisvõimet nii majandustingimuste tsükliliste muutustega kui ka pikemaajaliste suundumustega, nagu globaliseerumine ja tehnoloogia areng. Selles kontekstis on oluline reformida maksu- ja hüvitissüsteeme, et muuta töö tasuvaks ning viia tööturul mitteosalemise soodustamine miinimumini.

*Suunis 5*. Edendada makromajanduspoliitika, struktuuripoliitika ja tööhõivepoliitika vahelist sidusust

Liikmesriigid peaksid läbi viima töö- ja kaubaturu reforme, mis suurendavad kasvupotentsiaali ja samal ajal toetavad makromajanduslikku raamistikku, suurendades paindlikkust ja liikuvust töö- ja kaubaturul ning nende turgude võimet kohaneda globaliseerumise, tehnoloogia arengu, nõudluse muutumise ja tsükliliste muutustega. Eelkõige peaksid liikmesriigid: andma uue hoo maksu- ja sotsiaalhüvitiste süsteemide reformidele, et luua mõjusamad ajendid ning muuta töötamine tasuvaks; suurendama tööturgude kohanemisvõimet, ühendades tööhõive paindlikkuse ja kindlustatuse ning parandama inimkapitali investeerides töötajate konkurentsivõimet.

Vt ka kompleksne suunis „Tööturu osapoolte rolli vajalikul määral arvesse võttes edendada paindlikkust koos tööga kindlustatusega ja vähendada tööturu killustatust" (nr 21 ja nr 19).

A.2. ***Dünaamilise ja hästitoimiva eurotsooni tagamine***

Ligi kümme aastat tagasi loodud euroalaga on lisaks ühinenud neli uut riiki. Euro on aidanud euroala riikides kindlustada majanduslikku stabiilsust, mis on omakorda võimaldanud euroala riikidele soodsad finantseerimistingimused ja leevendanud vahetuskursside kõikumise mõju. Nõrk majanduskasv mõnes euroala osas ning kasvu- ja inflatsioonimäärade püsivad erinevused euroala riikide vahel põhjustavad küsimusi seoses eurotsooni sisese ühtlustumise sujuvusega ning osutavad, et võib-olla ei ole majanduspoliitika ja valitsemisstruktuurid veel piisavalt kohanenud, et rahaliidu eeliseid täielikult ära kasutada. Kuna eurotsooni riigid ei saa enam raha- ja vahetuskursipoliitikat iseseisvalt teostada, on olulised edasised reformid, mis aitaksid edendada majanduse tagasilöökidega sujuvat kohandumist ja konkurentsivõimet taastada, rajades seega majanduskasvu kindlalt jätkusuutlikule alusele.

Eurotsooni poliitika peab toetama majanduskasvu ja samal ajal kindlustama pikaajalise jätkusuutlikkuse ja stabiilsuse. Praeguses faasis on oluline, et poliitika paneks aluse usalduse suurenemisele tarbijate ja investorite seas, mis tähendab ka stabiilsuse säilitamist keskpikas perspektiivis. Eelarvepoliitika peab tagama sellise eelarveseisundi, mis ühelt poolt suudab tagada hindade stabiilsuse ja on kooskõlas vajadusega valmistuda ette elanikkonna vananemisega kaasnevateks mõjudeks ning teiselt poolt aitab saavutada riigi kulude ja tulude kooslust, mis soodustab majanduskasvu. Eurorühm leppis 2007. aasta aprillis kokku, et „soodsate tsükliliste tingimuste ärakasutamisel saavutaks enamik euroala liikmeid oma keskpika perioodi eesmärgid 2008. või 2009. aastal ja kõik peaksid seadma eesmärgiks hiljemalt 2010. aasta". Kuna avalikul sektoril on eurotsooni majandustegevuses suur osa, on riigi rahanduse kvaliteedil märkimisväärne mõju majanduse käekäigule. Samuti on äärmiselt oluline kulutada vahendeid tulemuslikult ja tõhusalt, eesmärgiga tõsta majanduskasvu potentsiaali, ning viia avaliku sektori tegevuse rahastamisest tulenevad moonutused miinimumini. Laiaulatuslike struktuurireformidega saab eurotsooni kasvupotentsiaali aja jooksul suurendada ning tagada, et suurem majanduskasv ei too kaasa kõrgemat inflatsiooni. Tööturu kohanemisvõime ja integreerituse ning sotsiaalse kaasatuse tõstmisele, kaubaturul konkurentsi suurendamisele ja finantsturu ulatuslikumale integreerumisele suunatud reformid koos majanduskasvule ja stabiilsusele suunatud makromajanduspoliitikaga on eurotsooni liikmesriikide jaoks eriti vajalikud, kuna need mõjutavad oluliselt nende riikide võimet tagasilöökidega sujuvalt kohaneda.

Et aidata kaasa rahvusvahelise majandusliku stabiilsuse saavutamisele ja paremini esindada oma majandushuve, on eurotsoonil möödapääsmatult vaja täita kõiki oma ülesandeid rahvusvahelises rahandus- ja majanduspoliitikaalases koostöös. Kuigi eurogrupi eesistuja kaheks aastaks ametissenimetamine 2005. aastal on eurotsooni välisele esindatusele stabiilsust lisanud, on eurotsooni välist esindatust vaja kooskõlas kehtivate lepingutega parandada, et eurotsoon saaks võtta oma majanduslikule kaalule vastava juhtiva strateegilise rolli ülemaailmse majandussüsteemi arendamisel.

Eurotsoonis on mõju levimine naaberturgudele suurim ning ühise tegevuskava vajadus tugevaim. Ühine valuuta ja ühine rahapoliitika annavad kooskõlastamisele uue mõõtme, mis võib tugevdada eurotsooni rolli kogu ELi majanduskasvu ja töökohtade arvu suurendamisel.

*Suunis 6*. Et aidata kaasa dünaamilise ja hästitoimiva majandus- ja rahaliidu kujunemisele, peavad eurotsooni liikmesriigid tagama oma majandus- ja eelarvepoliitika parema kooskõlastamise ning eelkõige:

1. pöörama erilist tähelepanu riigi rahanduse eelarvelisele jätkusuutlikkusele, järgides täielikult stabiilsuse ja kasvu pakti;

2. toetama sellist poliitikat, mis soodustab majanduskasvu taastumist ning hindade stabiilsust, suurendades seega usaldust ettevõtjate ja tarbijate seas lühiajalises perspektiivis, ja on samal ajal kooskõlas pikaajalise jätkusuutliku kasvuga;

3. jätkama struktuurireforme, mis suurendavad eurotsooni pikaajalist potentsiaalset kasvu ning parandavad tootlikkust, konkurentsivõimet ja asümmeetriliste tagasilöökidega kohanemise võimet, pöörates erilist tähelepanu tööhõivepoliitikale, ja

4. tagama, et eurotsooni mõjujõud maailma majandussüsteemis oleks proportsionaalne tema majandusliku kaaluga.

B JAGU

## EUROOPA KASVUPOTENTSIAALI SUURENDAMISELE SUUNATUD MIKROMAJANDUSLIKUD REFORMID

Struktuurireformid on ELi kasvupotentsiaali suurendamiseks ja makromajandusliku stabiilsuse toetamiseks väga olulised, kuna need suurendavad Euroopa majanduse tõhusust ja kohanemisvõimet. Tootlikkuse kasvule sillutavad teed konkurents, investeeringud ja innovatsioon. Euroopa kasvupotentsiaali tõstmine nõuab edasiminekut nii töökohtade loomises kui ka tootlikkuse kasvus. Pärast enam kui kümneaastast Ameerika Ühendriikide tootlikkuse kasvule allajäämist on tootlikkuse kasv ELis alates 2005. aasta keskpaigast kiirenenud, kuigi mitmes teenussektoris on tootlikkuse kasv seisma jäänud. Selle suundumuse säilitamine on üks Euroopa Liidu peamisi väljakutseid, eelkõige elanikkonna vananemist silmas pidades. Ainuüksi elanikkonna vananemine vähendab praegust potentsiaalset kasvumäära hinnanguliselt umbes poole võrra. Seetõttu on tootlikkuse kasvu jätkumine, parema haridusega ja oskustega ning motiveeritud tööjõud ning töötundide arvu suurendamine hädavajalikud, et tulevikus elatustaset säilitada ja tõsta ning tagada sotsiaalkaitse kõrge tase. Lisaks võimaldab tihedam koostöö eri valitsustasandite vahel poliitikat välja töötada sidusamalt, kooskõlastatumalt ja tõhusamalt.

### B.1. *Teadmised ja innovatsioon – jätkusuutliku majanduskasvu mootorid*

Pikaajalise majanduskasvu oluliseks käivitajaks on teadmised, mis saadakse teadus- ja arendustegevusse investeerimise teel, ning innovatsioon, haridus, kutseoskused ja elukestev õpe. Teadmistesse investeerimisele ja ELi majanduse innovatsioonisuutlikkuse suurendamisele suunatud poliitika on Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegias kesksel kohal. Seetõttu on riiklikud ja piirkondlikud programmid ajavahemikuks 2007–2013 vastavalt Lissaboni eesmärkidele üha enam suunatud neisse valdkondadesse investeerimisele.

*Suurendada ja parandada investeerimist teadus- ja arendustegevusse, pidades silmas Euroopa teadmiste ruumi loomist*

Kõrgetasemeline teadus- ja arendustegevus on hädavajalik sisend innovaatilisse protsessi ning aitab seega olulisel määral kaasa meie konkurentsivõimele tulevikus. Teadus- ja arendustegevus mõjutab majanduskasvu mitmel viisil: esiteks võib see kaasa aidata uute turgude või tootmisprotsesside loomisele; teiseks võib see viia täiendavate paranduste tegemiseni olemasolevates toodetes ja tootmisprotsessides; kolmandaks tõstab see riigi võimet rakendada uusi tehnoloogiaid ning neljandaks edendab see innovatsioonipotentsiaali. Jätkusuutliku majanduskasvu saavutamisel on oluline roll keskkonnatehnoloogiatel ja ökoinnovatsioonil.

EL kulutab praegu teadus- ja arendustegevusele umbes 1,85 % SKTst (kuigi liikmesriigiti varieerub see siiski alla 0,5 %st kuni peaaegu 4 %ni SKTst). Teadus- ja arendustegevuse kulutuste tase võrreldes SKTga on 2000. aastast alates pisut vähenenud. Lisaks rahastab ettevõtlussektor ELis teadus- ja arendustegevusele tehtavaid kulutusi üksnes umbes 55 % ulatuses. Teadus- ja arendustegevusse tehtavate eraettevõtjate investeeringute madalat taset peetakse üheks ELi ja Ameerika Ühendriikide vahelise innovatsioonilõhe peamiseks põhjuseks. Kiirendada tuleb edusamme Euroopa teadmiste ruumi loomiseks, sealhulgas saavutada ELi ühine eesmärk, milleks on teadusinvesteeringute suurendamine 2010. aastaks 3 %ni SKTst. Liikmesriike kutsutakse üles andma oma riiklikes reformiprogrammides ja iga-aastastes rakendusaruannetes aru teadus- ja arendustegevuse kulutuste eesmärkidest ning meetmetest, mille abil neid eesmärke kavatsetakse saavutada, pöörates erilist tähelepanu Euroopa mõõtme kaasamisele oma teadus- ja arendustegevuse poliitikasse. Peamine väljakutse on luua raamtingimused, vahendid ja stiimulid, et äriühingud teadusuuringutesse rohkem investeeriksid.

Avaliku sektori kulutusi teadusuuringutele tuleb tõhustada ning avaliku sektori teadusuuringute ja erasektori vahelisi seoseid tuleb parandada. Tuleks tugevdada kõrgetasemelisi keskusi ja tippkeskuste võrgustikke ning koordineeritud viisil arendada välja tänapäevane teadusuuringute infrastruktuur, erasektori innovatsiooni edendamiseks tuleks tõhusamini kasutada riiklikke toetusmehhanisme ning tagada tuleks avaliku sektori investeeringute parem võimendav mõju ning teadusasutuste ja ülikoolide ajakohastatud juhtimine. Samuti on väga oluline tagada, et äriühingud tegutsevad konkurentsi tingimustes, kuna konkurents stimuleerib suurel määral kulutuste tegemist innovatsioonile erasektoris. Lisaks tuleb teha sihikindlaid pingutusi Euroopas tegutsevate teadlaste arvu ja kvalifikatsiooni suurendamiseks, eelkõige ergutades rohkemate tudengite siirdumist loodusteaduste, tehnika ja inseneriteaduse erialadele, laiendades karjäärivõimalusi ning vähendades tõkkeid teadlaste riikide- ja sektoritevahelisele liikuvusele nii rahvusvahelisel kui ka Euroopa tasandil, sealhulgas silmapaistvate välismaal töötavate ja välismaalastest teadlaste ja üliõpilaste töölevõtmine ja taasintegreerimine. Teadus- ja arendustegevuse Euroopa mõõdet tuleks tugevdada ühise rahastamisega, ELi tasandil optimaalse arvu teadusuuringute infrastruktuuride koondamisega suuri rahalisi vahendeid nõudvatesse esmatähtsatesse valdkondadesse ning teadlaste, ülikoolide õppejõudude ja tudengite liikuvuse tõkete vähendamisega. Et edendada uute teadmiste loomise ja kasutusele võtmise suutlikkust, on tarvis enamaid jõupingutusi hariduse, eelkõige kõrghariduse parandamiseks ja selle kvaliteedi säilitamiseks.

*Suunis 7*. Et suurendada ja parandada investeerimist teadus- ja arendustegevusse, eelkõige eraettevõtjate poolt, kinnitatakse üldeesmärgiks saavutada 2010. aastaks teadus- ja arendustegevuse investeeringute tase 3 % SKTst, mis jaguneb sobival viisil era- ja avaliku sektori investeeringute vahel, kusjuures liikmesriigid ise määravad kindlaks konkreetsed vahetasemed. Liikmesriigid peaksid mitmesuguseid asjakohaseid meetmeid teadus- ja arendustegevuse, eelkõige ettevõtete teadus- ja arendustegevuse edendamiseks edasi arendama järgmiselt:

1. parandades raamtingimusi ja tagades, et äriühingud tegutsevad piisava konkurentsiga ja atraktiivses keskkonnas;

2. suurendades avaliku sektori teadus- ja arenduskulutuste tulemuslikkust ja tõhusust ning arendades avaliku ja erasektori partnerlust;

3. arendades ja tugevdades haridus- ja teadusasutuste tippkeskusi liikmesriikides ja luues vajadusel uusi ning parandades koostööd ja tehnoloogiasiiret avalik-õiguslike teadusasutuste ja eraettevõtete vahel;

4. arendades ja kasutades paremini ära soodustusi erasektori teadus- ja arendustegevuse võimendamiseks;

5. ajakohastades teadusasutuste ja ülikoolide juhtimist;

6. tagades piisaval hulgal kvalifitseeritud teadlasi, ergutades rohkemate tudengite siirdumist loodusteaduste, tehnika ja inseneriteaduse erialadele, laiendades karjäärivõimalusi ning teadlaste ja arendustöötajate liikuvust Euroopas ja rahvusvaheliselt ning sektorite vahel.

*Soodustada innovatsiooni*

Euroopa majanduse dünaamilisus sõltub loomingulisuse- ja innovatsioonisuutlikkusest. Innovatsiooni jaoks peavad olema loodud vajalikud majanduslikud raamtingimused. See tähendab hästitoimivaid finants- ja kaubaturgusid ning tõhusaid ja vastuvõetava hinnaga vahendeid intellektuaalomandi õiguste jõustamiseks. Uuendusi toovad sageli turule uued ettevõtted, kellel võivad tekkida eriti suured raskused rahastamise leidmisel. Uuendusmeelsete ettevõtete loomist ja kasvu ergutavate meetmete võtmine, sealhulgas juurdepääsu hõlbustamine rahastamisele peaks seetõttu uuendustegevust hoogustama. Tehnoloogiate levikut ning riikide innovatsiooni- ja haridussüsteemide parema integreerimise poliitikat saab edendada innovatsioonikeskuste ja -võrgustike arendamisega, samuti VKEdele mõeldud innovatsiooni tugiteenuste pakkumisega. Teadmiste edasiandmine teadlaste liikumise tulemusena, otsesed välisinvesteeringud või tehnoloogia import on eriti kasulikud mahajäänud riikidele ja piirkondadele. Samuti on ülimalt oluline jätkuvalt tugevdada teadus- ja arendustegevuse, hariduse ja innovatsiooni „teadmiste kolmnurka”. Tipptaseme ja innovatsiooni eelduste hulka kuuluvad eelkõige kõrgekvaliteetne haridus- ja koolitussüsteem.

ELi laiapõhjalises innovatsioonistrateegias käsitletakse seepärast intellektuaalomandi õigusi, standardimist, riigihangete kasutamist innovatsiooni edendamise eesmärgil, ühiseid tehnoloogiaalgatusi, innovatsiooni edendamist juhtivatel turgudel, kõrgharidus- ja teadusasutuste ning ettevõtete vahelist koostööd, sealhulgas vabavara-tüüpi innovatsiooni, innovatsiooni õhutamist piirkondades, teenuste innovatsiooni ja mittetehnoloogilist innovatsiooni ning ettevõtete rahastamisele, eelkõige riskikapitalile, juurdepääsu parandamist.

ELil tuleb leida lahendus patendivaidluste süsteemi ja ühenduse patendi küsimuses.

*Suunis 8*. Et soodustada kõiki innovatsiooniliike, peaksid liikmesriigid keskenduma:

1. innovatsiooni tugiteenuste parandamisele, eelkõige levitamiseks ja tehnoloogiasiirdeks;

2. innovatsioonikeskuste, -võrgustike ja -inkubaatorite loomisele ja arendamisele, mis ühendavad ülikoole, teadusasutusi ja ettevõtteid, sealhulgas piirkondlikul ja kohalikul tasandil, aidates ületada piirkondade vahelist tehnoloogialõhet;

3. piiriülese teadmiste edasiandmise soodustamisele, sealhulgas otseste välisinvesteeringute kaudu;

4. innovaatiliste toodete ja teenuste riigihangete õhutamisele;

5. riigisisese ja rahvusvahelise rahastamise hõlpsamale kättesaadavusele;

6. tõhusatele ja vastuvõetava hinnaga võimalustele intellektuaalomandi õiguste teostamiseks.

Tootlikkuse ja sellest tulenevalt majanduskasvu suurendamiseks on samuti oluline info- ja sidetehnoloogia levitamine vastavalt algatuse i2010 eesmärkidele ja meetmetele. EL ei ole suutnud täiel määral ära kasutada info- ja sidetehnoloogia eeliseid, eelkõige liiga väheste investeeringute tõttu kõnealusesse tehnoloogiasse ning organisatsioonilisse innovatsiooni ja digitaalsetesse oskustesse. Info- ja sidetehnoloogia ulatuslikum ja tõhusam kasutamine ning takistusteta ühtse turu loomine elektrooniliste sideteenuste valdkonnas aitab kaasa Euroopa ettevõtete tulevase konkurentsivõime tagamisele. Oluline on ka vähendada ja vältida elektroonilise siseturu killustumist, võttes kõikides segmentides kasutusele liikmesriikide vahelised koostalitusvõimelised e-teenused. Info- ja sidetehnoloogiate avatud standardid on kasulikud koostalitlusvõime ja innovatsiooni baasina. Tuleks tagada ka võrkude turvalisus, teabe turvalisus ja privaatsus ning lähenemine. Liikmesriigid peaksid soodustama lairibavõrkude kasutamist, sh halva ühendusega piirkondades, et arendada teadmistepõhist majandust ning vähendada majandus-, sotsiaal- ja kultuurilise arengu piirkondlikke erinevusi ning soodustada uute teenuste kasvu ja innovatsiooni, edendades väga kiirete lairibavõrkude kasutamist.

*Suunis 9*. Et soodustada info- ja sidetehnoloogia levikut ja tõhusat kasutamist ning ehitada üles kõiki osapooli kaasav infoühiskond, peaksid liikmesriigid:

1. ergutama info- ja sidetehnoloogia laialdast kasutamist avalikus teenistuses, VKEdes ja majapidamistes;

2. kehtestama vajaliku raamistiku töökorralduse vastavaks muutmiseks majanduses;

3. edendama Euroopa tööstuse tugevat kohalolu info- ja sidetehnoloogia võtmesegmentides;

4. edendama tugeva info- ja sidetehnoloogiatööstuse ja infosisu tööstuse ning hästitoimivate turgude arengut;

5. tagama võrkude ja teabe turvalisuse ning lähenemise ja koostalitlusvõime, et luua piirideta infoala;

6. soodustama lairibavõrkude kasutamist, sh halva ühendusega piirkondades, et arendada teadmistepõhist majandust. Vt ka kompleksne suunis „Tööturu osapoolte rolli vajalikul määral arvesse võttes edendada paindlikkust koos tööga kindlustatusega ja vähendada tööturu killustatust" (nr 21).

*Tugevdada Euroopa tööstusliku baasi konkurentsieeliseid*

Tugev tööstuslik baas on Euroopa majanduse jaoks võtmetähtsusega. ELi konkurentsivõime sõltub majanduse suutlikkusest viia tegevus üle suurema tootlikkusega sektoritesse. ELi tööstusliku baasi täiustamist toetab lähenemisviis, kus on integreeritud innovatsiooni-, tööhõive-, regionaal- ja muu poliitika ning kus avaliku sektori poliitika neid toetab. Et tugevdada ja säilitada oma juhtrolli majanduses ja tehnoloogiaarengus, peab Euroopa lisaks suurendama oma suutlikkust välja töötada ja turule tuua uusi tehnoloogiaid, sealhulgas info- ja sidetehnoloogiaid ning keskkonnatehnoloogiaid. Tuleks analüüsida ja ära kasutada koostoimet, mis saavutatakse teadusuuringute, õigusloome ja rahastamise probleemide ühise lahendamisega Euroopa tasandil olukordades, kus üksikud liikmesriigid ei suuda probleemi ulatuse või kohaldamisala tõttu turutõrgetega omaette edukalt toime tulla. EL ei ole tänaseni suutnud oma tehnoloogilist potentsiaali täielikult ära kasutada. Euroopa tööstuspoliitika peaks püüdma luua ettevõtetele võrdsed tegutsemisvõimalused, tuginedes ausa konkurentsi reeglitele. Seda tehnoloogilist potentsiaali aitab vallandada Euroopa tippressursside ühine kasutamine ning avaliku ja erasektori partnerluse ja liikmesriikide vahelise koostöö arendamine juhtudel, mil see toob ühiskonnale rohkem kasu kui erasektorile.

*Suunis 10*. Et tugevdada oma tööstusliku baasi konkurentsieeliseid, vajab Euroopa kogu oma territooriumil tugevat tööstusstruktuuri. Ajakohase ja aktiivse tööstuspoliitika poole püüdlemine eeldab tööstusliku baasi konkurentsieeliste tugevdamist, toetades muu hulgas nii tootmise kui ka teenuste valdkonnas atraktiivsete raamtingimuste loomist, tagades seejuures riikliku, riikidevahelise ja Euroopa tasandi meetmete vastastikuse täiendavuse. Liikmesriigid peaksid:

1. alustama võtmetähtsusega tööstussektorite lisandväärtuse ja konkurentsitegurite kindlakstegemisest ning globaliseerumise väljakutsete lahendamisest;

2. samuti keskenduma uute tehnoloogiate ja turgude arengule.

   a) See tähendab eelkõige pühendumist avaliku ja erasektori partnerlusel põhinevate uute tehnoloogiaalgatuste ja liikmesriikide vahelise koostöö edendamisele, mis aitab toime tulla tegelike turutõrgetega.

   b) Samuti tähendab see kogu ELis piirkondlike või kohalike klastrite võrgustike loomist ja arendamist, millesse oleksid rohkem kaasatud VKEd.

Vt ka kompleksne suunis „Parandada tööturu vajaduste rahuldamist" (nr 20).

*Edendada ressursside säästlikku kasutamist*

ELi kestev edu sõltub ka sellest, kuidas tullakse toime terve rea ressurssidega seonduvate ja keskkonnaprobleemidega, mis tähelepanuta jätmise või mittetasuval viisil lahendamise korral hakkavad tulevast majanduskasvu pidurdama. Viimase aja arengud on näidanud, kui oluline on energiatõhusus ning Euroopa majanduse haavatavuse vähendamine naftahindade muutuste suhtes. Varustuskindluse suurendamiseks, ELi majanduse konkurentsivõime ja taskukohase energia kättesaadavuse

tagamiseks ning kliimamuutustega võitlemiseks on kliima- ja energiapoliitika jaoks vaja integreeritud lähenemisviisi. Nii liikmesriigid kui ka ühendus peavad aitama saavutada ELi eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid vähemalt 20 % võrra, saavutada taastuvate energiaallikate 20 % osakaal, parandada 2020. aastaks energiatõhusust 20 % võrra ning valmistuda kasvuhoonegaaside heitkoguse 30 %seks vähendamiseks 2020. aastaks, mis oleks seega ELi panuseks 2012. aasta järgset perioodi käsitlevasse ülemaailmsesse ja laiahaardelisse kokkuleppesse, eeldusel et teised arenenud riigid võtavad endale võrreldavaid heitkoguste vähendamise kohustusi ning majanduslikult enamarenenud arengumaad panustavad piisavalt. Poliitikat tuleks kujundada nii, et sellega tagatakse eesmärkide saavutamine majanduslikult kõige tõhusamalt ja kõige väiksemate kulutustega. Peamiseks väljakutseks saab olema tagamine, et üleminek madalate süsinikdioksiidiheidetega majandusele toimuks viisil, mis on kooskõlas ELi konkurentsivõimega, toetab rahanduse usaldusväärset ja jätkusuutlikku haldamist ning aitab kaasa majanduskasvuga seotud laiendatud eesmärkide saavutamisele kooskõlas Lissaboni majanduskasvu ja tööhõive strateegiaga. On ülioluline, et liikmesriigid jätkavad võitlust kliimamuutuste vastu, et ülemaailmne temperatuuri tõus ei ületaks 2 °C võrreldes industriaalajastule eelnenud ajajärgu tasemega, ning täitma kulutõhusal viisil nii Kyoto eesmärke kui ka 2020. aastaks seatud eesmärke. Pidades silmas, kui oluline on bioloogiline mitmekesisus teatavate majandussektorite jaoks, peaksid liikmesriigid ajavahemikul tänasest kuni 2010. aastani peatama bioloogilise mitmekesisuse vähenemise ja hoidma alal ökosüsteemidega seotud teenused, eelkõige kaasates selle nõude muudesse poliitikavaldkondadesse.

Otsustava tähtsusega on tõhusa ja säästva transpordipoliitika kujundamine, sealhulgas nähes ette väliskulude reaalse arvessevõtmise. Selles kontekstis on määrav osa turupõhiste vahendite kasutamisel, nii et hinnad kajastaksid paremini keskkonnakahju ja sotsiaalkulusid, kusjuures on oluline lasta asjakohastel hinnasignaalidel täit mõju avaldada. Ka tuleks tugevdada ELi heitkogustega kauplemise süsteemi. Lisaks muudele poliitilistele vahenditele, sealhulgas maksustamisele, keskkonnaprojektidele antavatele toetustele ja lõivudele, saab innovatsiooni tulemuslikkust parandada ning panust säästvasse arengusse suurendada, edendades keskkonnasõbralike tehnoloogiate ja ökoinnovatsiooni väljatöötamist ja kasutamist, riigihangete keskkonnamõju arvestamist, pöörates sealjuures erilist tähelepanu VKEdele, ning kaotades keskkonnale kahjulikud toetused. Näiteks on ELi äriühingud maailmas ühel juhtival kohal uute taastuva energia tehnoloogiate väljatöötamise alal. Energiahindade jätkuva tõusu ja kliimamuutuse ohtlike mõjude kasvu kontekstis on oluline edendada energiatõhususe parandamist, mis aitab kaasa nii majanduskasvule kui ka säästvale arengule.

*Suunis 11*. Et ergutada ressursse säästlikult kasutama ning tugevdada majanduskasvu ja keskkonnakaitse koostoimet, peaksid liikmesriigid:

1. seadma prioriteediks energiatõhususe, soojuse ja elektri koostootmise, säästlike, taastuvate energiaallikate arendamise ning keskkonnasõbralike ja ökoloogiliselt tõhusatele tehnoloogiate kiire levitamise a) ühelt poolt siseturul, eelkõige transpordi ja energeetika valdkonnas, et muu hulgas vähendada Euroopa majanduse sõltuvust naftahindade muutustest ja b) teiselt poolt mujale maailma, kuna tegemist on märkimisväärse ekspordipotentsiaaliga sektoriga;

2. edendama väliste keskkonnakulude arvessevõtmist ning majanduskasvu ja keskkonnakahju vahelise seose likvideerimist. Nimetatud prioriteetide rakendamine peaks toimuma koosõlas ühenduse kehtivate õigusaktidega ning keskkonnatehnoloogia tegevuskavas kavandatud meetmete ja vahenditega, seejuures muu hulgas a) kasutades turupõhiseid vahendeid, b) kasutades riskifonde ning teadus- ja arendustegevuse rahastamist, c) edendades säästvaid tootmis- ja tarbimismudeleid, sealhulgas riigihangete keskkonnamõju arvestamist, d) pöörates erilist tähelepanu VKEdele ning e) reformides toetusi, millel on arvestatav kahjulik keskkonnamõju ning mis ei sobi kokku säästva arenguga, seades eesmärgiks nende järkjärgulise kaotamise;

3. seadma eesmärgiks ajavahemikul tänasest kuni 2010. aastani peatada bioloogilise mitmekesisuse vähenemine, eelkõige kaasates selle nõude muudesse poliitikavaldkondadesse, pidades silmas, kui oluline on bioloogiline mitmekesisus teatavate majandussektorite jaoks;

4. jätkama võitlust kliimamuutuste vastu, täites seejuures Kyoto eesmärke eelkõige VKEde seisukohalt kulutõhusal viisil.

Vt ka kompleksne suunis „Edendada vahendite tõhusat, majanduskasvu ja tööhõive suunitlusega jaotamist" (nr 3).

### B.2. *Euroopa muutmine investoritele ja tööotsijatele atraktiivsemaks*

Euroopa Liidu kui investeerimispiirkonna atraktiivsus sõltub muu hulgas selle turgude suurusest ja avatusest, õiguslikust keskkonnast ning tööjõu ja infrastruktuuri kvaliteedist.

*Laiendada ja süvendada siseturgu*

Kuigi kaupade siseturg on suhteliselt hästi integreerunud, jäävad teenusteturud õiguslikult või *de facto* üsna killustatuks ning tööjõu liikuvus on Euroopas väike. Teenustedirektiivi täielik ja õigeaegne ülevõtmine on märkimisväärne samm edasi teenuste täielikult toimiva siseturu suunas. Kõigi takistuste eemaldamine piiriüleselt teenuseosutamiselt, vähendades halduskoormust, aitab vallandada teenustesektori kasutamata potentsiaali Euroopas. On oluline parandada maksukeskkonda. Ühtse turu toimimist saab parandada, tehes jätkuvaid jõupingutusi maksupettuste vastu võitlemisel ja kahjustava maksukonkurentsi kõrvaldamisel ning tugevdades maksustamise alast koostööd liikmesriikide vahel ja vajaduse korral Euroopa tasandil, austades samas riikide pädevusi. Tööd selles valdkonnas jätkatakse, sealhulgas tegelemist tõketega siseturu toimimisele. Kõigele lisaks parandaks finantsturgude täielik integreerumine, viies ellu finantsteenuseid (2005–2010) käsitlevas valges raamatus esitatud strateegia, majandustulemusi ja tööhõivet, võimaldades kapitali tulemuslikumalt jaotada ja luues paremad tingimused ettevõtluse rahastamiseks.

Liikmesriigid on saavutanud edusamme siseturu direktiivide ülevõtmise osas. Sellegipoolest peaks prioriteediks jääma siseturu direktiivide ülevõtmise edasine täiustamine, et Euroopa ühtse turu eeliseid ära kasutada. Peale selle ei rakendata või ei kohaldata direktiive sageli õigesti, nagu näitab komisjoni algatatud rikkumismenetluste suur arv. Liikmesriigid peaksid omavahel parimaid tavasid vahetama ja tegema koostööd komisjoniga, et nad saaksid kindlalt pakkuda oma kodanikele ja ettevõtetele kõiki siseturgu käsitlevate õigusaktidega tagatud eeliseid. Näiteks on palju võimalusi parandada veelgi riigihankemenetlusi. Sellised parandused peaksid andma tulemuseks avalikult väljakuulutatud hangete osatähtsuse kasvu. Lisaks peaksid avatumad hanked tooma liikmesriikides kaasa märkimisväärse eelarvesäästu.

*Suunis 12*. Et laiendada ja süvendada siseturgu, peaksid liikmesriigid:

1. kiirendama siseturu direktiivide ülevõtmist;

2. seadma prioriteediks siseturgu käsitlevate õigusaktide rangema ja parema jõustamise;

3. kaotama senised piiriülese tegevuse tõkked;

4. kohaldama tõhusalt ELi riigihangete eeskirju;

5. edendama täielikult toimivat teenuste siseturgu, säilitades samal ajal Euroopa sotsiaalse mudeli;

6. kiirendama finantsturgude integreerumist, rakendades ja jõustades ühtselt ja järjepidevalt finantsteenuste tegevuskava. Vt ka kompleksne suunis „Parandada tööturu vajaduste rahuldamist" (nr 20).

*Tagada turgude avatus ja konkurentsivõime nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat*

ELi oluliseks huviks on ülemaailmne avatud kaubandussüsteem. Maailma juhtiva kaupleja ja investorina võimaldab avatus meil vähendada tööstussisendite maksumust, vähendada hindu tarbijate jaoks ning stimuleerida ettevõtete konkurentsivõimet ja uusi investeeringuid. Samal ajal on oluline, et EL kasutaks rahvusvahelistel läbirääkimistel oma mõju, et saavutada turgude järjest suuremat avatust, miks peaks viima välja vastastikuse kasuni. Seepärast jätkab EL kaubanduselt ja investeeringutelt tõkete kõrvaldamist, olles samas rangelt moonutatud konkurentsi ning ebaausa tegevuse vastu kaubanduses ja investeerimises. Ka on oluline töötada meie tähtsaimate kaubanduspartneritega, et luua üksteisega kokkusobivate õigusnormide ja standardite ühisruum, sealhulgas koostöö rahvusvahelisel tasandil, et parandada rahvusvaheliste finantsturgude tõhusust ja stabiilsust.

Konkurentsipoliitikal on olnud tähtis roll ELi äriühingutele võrdsete tegutsemisvõimaluste tagamisel. Et edendada äriühingutele tõhusaks konkureerimiseks vajalikke tingimusi, võib olla kasu ka turgudega seotud laiema õigusraamistiku uurimisest, eelkõige võttes meie endi sisepoliitikate kujundamisel ja elluviimisel arvesse konkurentsivõime välisaspekte. Euroopa turgude veelgi suurema avatuse konkurentsile võib saavutada ülejäänud riigiabi üldise taseme vähendamisega. Selle muudatusega peab kaasnema ülejäänud riigiabi ümbersuunamine teatavate horisontaalsete eesmärkide toetamiseks. Riigiabi eeskirjade läbivaatamine on sellele kaasa aidanud.

Turulepääsu hõlbustavad struktuurireformid on konkurentsi tugevdamiseks eriti tõhusad. Need on eriti olulised turgudel, mis seni jäid konkurentsimõjude eest kõrvale kas konkurentsivastase käitumise, monopolide, liigse reguleerimise (tõhusa konkurentsikeskkonna kujunemist võivad takistada nt load, litsentsid, miinimumkapitali nõuded, õiguslikud tõkked, kaupluste lahtiolekuajad, kindlaksmääratud hinnad jms) või kaubanduse kaitsemeetmete tõttu.

Lisaks peaks võrgutööstuse konkurentsile avamiseks kokkulepitud meetmete rakendamine (elektri ja gaasi, transpordi, telekommunikatsiooni ja postiteenuste valdkonnas) aitama tagada kõikjal madalamad hinnad ja suurema valiku, samal ajal kindlustades üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise kõigile kodanikele. Liberaliseeritud turgudel peaksid konkurentsi tagama konkurentsi- ja reguleerivad asutused. Tagada tuleb üldist majandushuvi pakkuvate kõrge kvaliteedi ja taskukohase hinnaga teenuste piisav pakkumine.

Mõjukad tarbijad, kes teevad teadlikke valikuid, tasuvad tõhusatele ettevõtjatele kiiremini ära. Suurendada on vaja jõupingutusi parandamaks selliste tarbijakaitset käsitlevate õigusaktide jõustamist, millega antakse tarbijale suuremad õigused ja mis avavad siseturu tihedamale konkurentsile jaekaubanduse tasandil.

Avatus väliskaubandusele ja välisinvesteeringutele on oluline majanduskasvu ja tööhõivet soodustav tegur, mis suurendab nii eksporti kui ka importi, ning võib struktuurireformile kaasa aidata. Avatud ja tugev maailma kaubanduseeskirjade süsteem on Euroopa majanduse jaoks äärmiselt oluline. Julge ja tasakaalustatud kokkuleppe edukas sõlmimine Doha läbirääkimistevooru raames ning kahepoolsete ja piirkondlike vabakaubanduslepingute arendamine peaks turge veel enam kaubandusele ja investeeringutele avama, aidates sellega kaasa majanduse kasvupotentsiaali tõstmisele. Seda silmas pidades on EL valmis abistama oma kaubandus- ja investeeringupartnereid ülemaailmsete standardite edendamisel ning eelkõige toetama suutlikkuse suurendamist arengumaades.

*Suunis 13*. Et tagada turgude avatus ja konkurentsivõime nii Euroopas kui ka väljaspool Euroopat ning kasutada ära globaliseerimisest saadavat kasu, peaksid liikmesriigid seadma endale järgmised prioriteedid:

1. kaotada põhjendamatult konkurentsi takistavad regulatiivsed, kaubandus- ja muud tõkked;

2. konkurentsipoliitikat tõhusamalt jõustada;

3. teha turgude ning konkurentsi- ja reguleerivate asutuste eeskirjade üle valikulisi kontrolle, et teha kindlaks ja kõrvaldada võimalikud konkurentsitõkked ja turulepääsu takistused;

4. vähendada konkurentsi moonutavat riigiabi;

5. suunata abi ümber teatavate horisontaalsete eesmärkide, näiteks teadusuuringute, innovatsiooni ning inimressursside optimeerimise ja hästi tõendatud turutõrgete kõrvaldamise toetuseks kooskõlas ühenduse raamistikuga;

6. edendada välismaailmale avatust, ka mitmepoolsete suhete kontekstis;

7. täies ulatuses rakendada kokkulepitud meetmeid võrgutööstuste avamiseks konkurentsile, et tagada üleeuroopalistel integreeritud turgudel tõhus konkurents. Samas on konkurentsivõimelises ja dünaamilises majanduses oluline roll ka tõhusate ja taskukohase hinnaga üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamisel.

*Täiustada Euroopa ja liikmesriikide õigusloomet*

Turu reguleerimine on oluline, et luua keskkond, kus kaubandustehinguid saab sõlmida konkurentsivõimelise hinnaga. See aitab ka parandada turutõrkeid ja kaitsta turul osalejaid. Õigusaktide ja eeskirjade kumulatiivne toime võib siiski põhjustada märkimisväärseid majanduslikke kulusid. Seetõttu on oluline, et õigusaktid oleksid hästi läbi mõeldud ja proportsionaalsed ning et need vaadatakse korrapäraselt läbi. Euroopa ja liikmesriikide õigusliku keskkonna kvaliteet on ELi ja liikmesriikide ühine huvi ja jagatud vastutus.

ELis on hakatud juurutama parema õigusloome kultuuri. Komisjoni lähenemise kohaselt hõlmab parem õigusloome uutest või läbivaadatud õigusaktidest tulenevate majanduslike, sotsiaalsete ja keskkonnamõjude hoolikat hindamist, et teha kindlaks kompromissivõimalused ja koostoimed erinevate poliitikaeesmärkide vahel. Peale selle vaadatakse üle kehtivaid õigusnorme, et välja selgitada lihtsustamisvõimalused, sealhulgas halduskoorma vähendamise võimalused, ja hinnatakse nende mõju konkurentsivõimele. Lisaks on komisjon vastu võtnud lähenemisviisi ELi uute ja kehtivate õigusaktide halduskulude mõõtmiseks ning seatud ambitsioonikas eesmärk vähendada ELi õigusaktidest ja nende liikmesriigi õigusesse ülevõtmisest tulenevat koormat 25 % võrra aastaks 2012.

Liikmesriigid peaksid oma pädevussfääris seadma sama ambitsioonikad siseriiklikud eesmärgid. Halduskoormuse vähendamiseks tuleks aktiivselt edendada avalikke e-teenuseid ja muid info- ja sidetehnoloogiaid, mida liikmesriikides laialt kasutatakse. Liikmesriigid peaksid üldse vastu võtma tervikliku ja selgesõnalise parema õigusloome strateegia, mis hõlmab vajalikke institutsionaalseid struktuure, seirevahendeid ja ressursse ja kaasab asjakohaseid sidusrühmi. Liikmesriigid peaksid süsteemselt hindama seadusandlike algatuste ja muudatustega kaasnevaid kulusid ja tulu. Nad peaksid parandama õigusloome kvaliteeti, säilitades samal ajal oma eesmärgid, ning lihtsustama kehtivaid õigusakte. Nad peaksid pidama ulatuslikke konsultatsioone oma seadusandlike algatustega seotud kulude ja tulude üle, eriti kui need algatused nõuavad kompromisse poliitikaeesmärkide vahel. Samuti peaksid liikmesriigid tagama, et igakülgselt kaalutakse õigusloome asjakohaseid alternatiive. See on eriti oluline väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) puhul, kelle vahendid ühenduse ja liikmesriikide õigusaktidega ettenähtud haldusnõuete täitmiseks on tavaliselt üsna piiratud. Sellest tulenevalt tuleks eriti kaaluda seda, kas VKEsid saaks haldusnõuete täitmisest täielikult või osaliselt vabastada.

*Suunis 14*. Et luua atraktiivsem ettevõtluskeskkond ning ergutada eraalgatust parema õigusloome abil, peaksid liikmesriigid:

1. vähendama ettevõtjatel, eelkõige VKEdel ja alustavatel ettevõtjatel lasuvat halduskoormat;

2. parandama kehtivate ja uute õigusnormide kvaliteeti, säilitades samas nende eesmärgid, ning selleks süsteemselt ja rangelt hindama nende majanduslikku, sotsiaalset (sealhulgas tervise-) ja keskkonnamõju, pidades seejuures silmas ja edendades õigusnormidega seonduva halduskoorma mõõtmist ning mõju konkurentsivõimele, sealhulgas seoses jõustumisega;

3. julgustama ettevõtteid arendama endas sotsiaalset vastutustunnet.

Euroopal on vaja ettevõtlikkust tõhusamalt edendada ja ta vajab rohkem äriühinguid, kes sooviksid alustada loovat või uuenduslikku äritegevust. Poliitikatega tuleks luua raamistik innovaatiliste VKEde jaoks, kellel on kõrge lisandväärtuse ja kõrge kasvu potentsiaal. Tuleks toetada ettevõtluse alaste teadmiste omandamist kõigi hariduse ja koolituse vormide kaudu ning anda sobivaid oskusi. Ettevõtlusmõõde tuleks kaasata elukestva õppe protsessi juba koolist alates. Õhutada tuleks partnerlussidemete loomist äriühingutega. Ettevõtete loomist ja kasvu saab toetada, parandades rahastamisele juurdepääsu tingimusi, tõhustades finantsvahendust ja tugevdades majanduslikku motivatsiooni. See võib hõlmata maksusüsteemide kohandamist edukust soosivaks, palgaväliste tööjõukulude vähendamist ning alustavate ettevõtete halduskoorma vähendamist eelkõige sobivate ettevõtluse tugiteenuste pakkumise teel (eriti noortele ettevõtjatele) ning kesksete kontaktpunktide loomist. Erilist rõhku tuleks panna omandiõiguse ülemineku hõlbustamisele, sealhulgas perekonnaäride osas, ning ettevõtete saneerimis- ja ümberkorraldusmenetluste parandamisele eelkõige tõhusamate pankrotiseaduste kaudu. Liikmesriigid peaksid samuti edendama info- ja sidetehnoloogia levitamist VKEdele, et tõsta tootlikkust ja soodustada eksporti, soodustades haldusmenetluste Interneti kaudu sooritamist. Nõuetekohast tähelepanu tuleb pöörata erilistele tõketele, mida kogevad naisettevõtjad, teha kindlaks, millist toetust on neile võimalik anda, ja neile seda toetust võimaldada, et suurendada naisettevõtjate arvu. Tulevases ELi väikeettevõtjaid käsitlevas õigusaktis sisalduvad ettepanekud, mida komisjon kavatseb esitada, tuleks kavandada nii, et nad aitaksid kaasa VKEde kasvu- ja tööhõivepotentsiaali realiseerimisele.

*Suunis 15*. Et edendada ettevõtluskultuuri ning luua soodne keskkond väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele, peaksid liikmesriigid:

1. nende loomise ja kasvu soodustamiseks parandama juurdepääsu rahastamisele, eelkõige mikrolaenudele ja muudele riskikapitali liikidele;

2. tugevdama majanduslikke stiimuleid, sealhulgas lihtsustama maksusüsteeme ja vähendama palgaväliseid tööjõukulusid;

3. tugevdama VKEde innovatsioonipotentsiaali;

4. pakkuma asjakohaseid tugiteenuseid, näiteks looma igakülgset infot pakkuvaid kontaktpunkte ning ergutama riiklike toetusvõrgustike loomist, et soodustada nende loomist ja kasvu kooskõlas väikeettevõtjate hartaga. Lisaks peaksid liikmesriigid tugevdama ettevõtlusharidust ja VKEdele pakutavat koolitust. Samuti peaksid nad hõlbustama omandiõiguse üleminekut, vajaduse korral ajakohastama oma pankrotiseadusi ja parandama ettevõtete saneerimis- ja ümberkorraldusmenetlusi.

Vt ka koondsuunised „Edendada vahendite tõhusat, majanduskasvu ja tööhõive suunitlusega jaotamist" (nr 3) ja „Soodustada kõiki innovatsiooniliike" (nr 8, nr 23 ja 24).

*Laiendada ja parandada Euroopa infrastruktuuri*

Tänapäevane infrastruktuur (transport, energia ja digitaalside) on oluline paikkonna atraktiivsust mõjutav tegur. See soodustab isikute, kaupade ja teenuste liikumist kogu Euroopa Liidus. Transpordi- ja sidekulude vähendamise ja turgude laiendamisega aitavad ühendatud ja koostalitusvõimelised üleeuroopalised võrgud tugevdada rahvusvahelist kaubandust ning muudavad siseturu toimimise sujuvamaks. Peale selle tugevdab käimasolev Euroopa võrgutööstuste liberaliseerimine konkurentsi ja muudab nende sektorite töö tõhusamaks.

Tulevikus Euroopa infrastruktuuri tehtavate investeeringute seisukohast tuleks esmatähtsaks lugeda parlamendi ja nõukogu poolt üleeuroopalisi transpordivõrke käsitlevates suunistes esitatud 30 prioriteetse transpordiprojekti rakendamist ning Euroopa kasvualgatuse raames esitatud ja kindlaksmääratud piiriüleste transpordi, taastuvenergeetika, lairiba sidetehnoloogia ja teadusuuringute alaste kiirprojektide (ning Ühtekuuluvusfondist toetatavate muude transpordiprojektide) elluviimist. Samuti tuleb tegelda infrastruktuuri kitsaskohtadega eri riikides. Asjakohased infrastruktuuride hinna määramise süsteemid võivad kaasa aidata infrastruktuuride tõhusale kasutamisele ja jätkusuutliku transpordiliikide tasakaalu arendamisele.

*Suunis 16*. Laiendada, parandada ja ühtlustada Euroopa infrastruktuuri ja viia lõpule esmatähtsad piiriülesed projektid, et saavutada siseriiklike turgude suurem integreeritus laienenud ELis. Liikmesriigid peaksid:

1. arendama välja sobivad tingimused ressursisäästlikele transpordi-, energia- ning info- ja sidetehnoloogia infrastruktuuridele (esmajärjekorras neile, mis kuuluvad TEN-võrgustikesse), täiendades ühenduse mehhanisme, sealhulgas eelkõige piiriülestes osades ja äärealadel, kuna see on oluline eeltingimus võrgutööstuste edukaks avamiseks konkurentsile;

2. kaaluma avaliku ja erasektori partnerluse arendamist;

3. kaaluma võimalust rakendada asjakohased infrastruktuuride hinna määramise süsteemid, et tagada infrastruktuuri tõhus kasutamine ja jätkusuutliku transpordiliikide tasakaalu arendamine, pöörates erilist tähelepanu tehnoloogia arengule ja innovatsioonile ning võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakulusid ja mõju majanduskasvule.

Vt ka kompleksne suunis „Soodustada info- ja sidetehnoloogia levikut ja tõhusat kasutamist ning ehitada üles kõiki osapooli kaasav infoühiskond” (nr 9).

Brüssel, 14. mai 2008

*Nõukogu nimel*
*eesistuja*
A. BAJUK